

ALKOTÓMŰHELY

BARÁCIUS ZOLTÁN

HÉTKÖZNAPI CSELEKVÉSEK

KOPECZKY LÁSZLÓ: *Néhány utolsó vacsora.*

Hangjáték. Bemutatta az Újvidéki Rádió 1973. április 3-án. Rendezte: Vajda Tibor. Előadta: Ferenci Jenő, Nagygellért János, Fischer Károly, Lőrinc Lajos, Sinkó István, Sovény Károly, Horváth József és Nagygellértné Kiss Júlia. A hangfelvételt Stanislav Stepanović készítette.

A Kertvárosban nincsenek barikádok.

Itt lakik a költő, a hajdani színész, a humorista.

Röviden: Kópé.

Eddig nem tudtam, hogy ilyen buzgó átváltozó erő van Kopeczky Lászlóban, s most mintha csak a múlt humoristája szólalt meg volna belőle ilyképpen, hogy »nem mondhatom el senkinek, elmondom hát mindenkinek«, mi történt a mi városunk éhenkórász költőjével, Kacér Endrével, itt, bizony itt s nem másutt, a nagyvilágban, sehoinsincs országban, mert »értsünk szót, emberek, én ebben az írásomban a szabadkaiakról vallok...«

Minden műfajnak van hidege és melege. A rádiózás amolyan gombra működő szórakozás, ha tetszik, hagyom, ha nem tetszik, elzárom. Évekig unalmat jelentett számomra a rádiózás, a hangjátékok hallgatása, mert szerzőink minduntalan a nagyvilág dolgairól kívántak valamit közölni, s ez a látszatbekapcsolódás a mindenség problémáiba jelentette a totális eltávolodást a hallgatótól, mert túlzottan optimistának kell lennünk ahhoz a hiedelemhez, hogy mi — ha úgy tetszik: itt és most (divatos frázis) — a világ eseményeit egykönnyen, egyszerűen és gyorsan, zenik módjára rádiós szavakba foglalhatjuk.

A *Néhány utolsó vacsorát* hallgatva csöndesen megjegyezhetem, hogy hosszú évek után végre igazi rádiós élményben volt részem, mert a hangjáték írója szövetségeseként két lábon mozgó, a mi nyelvünkön beszélő embereket angazsált, s ez a szembesítés a szoba homályában intim kapcsolatot tudott teremteni a hallgatóval.

Kopeczky megidézte Kacér Endrét, akinek egyetlen verseskönete után kutatnak a könyvespolcon a barátok. Vékonyka könyvecske a költő könyve, s a barátai adták ki, egy bohém asztaltársaság. Az igazsághoz tartozik az is, hogy Kacér Endre egyetlen sort sem írt le, a rímek emlékezetből kerültek a papírra, abban az időben, amikor a szerkesztőségekbe kutyáknak és költőknek tilos volt a bemenet. S aztán Kacér Endre elszereti a főszerkesztő szeretőjét. Ezek után nem marad más hátra, mint csörgetni a sipkájával, hiszen ennek fejében vacsorát és sört kaphat. Kacér Endre évekig »potyából« él, Kacér Endre a világból csak azt hallja, amit saját maga mond, Kacér Endréről mégis költőt csináltak. Aztán jó időre eltűnik, s amikor újra előkerül, nagyvonalú gesztussal meghívja barátait a város legelőkelőbb kávéházába a terített asztalhoz — vacsorára. A fizetésnél kirobban a botrány: nincs egy vasa sem. Kacér Endrét a helyszínen cudarul elverik, s kidobják a lokálból. Véresen feltápáskodik és újra bekopog a kávéház ablakán: egy szál szegfűt kér a tulajdonostól.

Ennyi a mese.

Kopeczky László érzékeny ihletésű formába kényszerítette a történetet, lehelet finom hidat teremtett a múlttal, s ezúttal elmaradt a »kópés« poén. Ezáltal a szereplők a saját hangukon szólaltak meg. Ezért állíthatjuk, hogy Kopeczky világában drámai események jelentkeznek, hiszen a kissé ironikus, egyhén fenyítő vádbeszéd helyett most szabályos dramaturgiával, fő- és mellékszereplőkkel az emberek leghétköznapibb cselekvéseit vetette papírra. Olyan embereket, akik nem is olyan régen itt csatangoltak a város utcáin, itták a feketét a Bárányban: családi fénykép keretéből lépnek elénk a figurák, s ha egyiküknek vagy másikuknak a karakterét elnagyolta, kiszínezte, vagy éppen lenyeste kevésbé rokonszenves vonásukat, azt csak a mese kérekségéért tette.

Mégis mi készítette a költőt arra, hogy megvendégelje barátait? Talán erkölcsi útvesztőbe került a szegény nemzeti csalogány? A cselekvések minden rugóját a negyven perc tartama alatt természetesen nem ismerhettük meg, de az árnyak jelenvalóságát nagyon is éreztük. A hangjáték árulkodóan a letűnt világ erkölcsi-politikai arculatából is felvillantott valamit, végső esetben azonban a szerző szándéka az volt, hogy szobrot állítson egy szabadkai művésznek, s mint tudjuk, szobrot sokféleképpen lehet állítani.

Ha egyetlen jelzővel jellemezném Kopeczky László legújabb hangjátékát, akkor ezt mondanám: rendhagyó. Eddigi munkássága a megidézett tanúm, hogy új írása egyben új indulása is az Írónak. Jó lenne, ha ez a tiszta hangú jelentkezés egyszersmind azt is jelentené, hogy ezentúl **gyakrabban** hallunk színvonalas hangjátékokat a Rádiószínházban. Végeredményben szellemi örökséget rögzítettek a stúdióban, s az utóbbi években hasznosabb ügyért nemigen forgott a magnótekercs.

A rendező szép munkát végzett, mégis úgy tűnik, hogy a szereplők egyfajta stílusban »játszottak«, mert egymáshoz közelálló hangkarakterű színészek tolmácsolták a szöveget. Ezért néha nem tudtuk,

mikor melyik személy beszél. Külön-külön mégis minden színészi teljesítmény híven adta vissza az író által ábrázolt világot és a típust.

Nem lényegtelen megjegyzés: a mű igényességéhez képest ezúttal is elmaradt a visszhang. Vagy talán a mában élő írónak is sapkát kett csörgetnie ahhoz, hogy munkásságára felfigyeljenek?!

Közvéleményünk csak annyit tudhat a *Néhány utolsó vacsora* című hangjátékról:

Szerzőnk különös figurákat rajzol meg egy város bohémkedő polgára, hírlapíróit, kallódó poétáját figyelve. Időbeli síkok egybejátszásával néha huxleyi élességet villant fel, s ez jelentős változás írói opusában. (Magyar Szó, 1973. március 30.)

Kopeczky Lászlónál tehát van változás.

Hát másutt?!

